

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA Den Haag

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Onze referentie
2025-0000589130

Uw referentie
178195

Bijlage(n)
0

Datum 3 november 2025
Betreft Beantwoording vragen Eerste Kamer n.a.v. de brief
betreffende Meedoen in democratie en samenleving (wet
versterking participatie op decentraal niveau)

Hierbij stuur ik u de antwoorden op de vragen van de vaste commissie voor
Binnenlandse Zaken van de Eerste Kamer naar aanleiding van de brief betreffende
Meedoen in democratie en samenleving (wet versterking participatie op decentraal
niveau) met uw kenmerk 178195 (ingezonden 24 september 2025).

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

F. Rijkaart

Datum

Onze referentie
2025-0000589130

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de BBB

U geeft aan versterking van participatie op decentraal niveau belangrijk te vinden en gaat hiervoor de komende jaren uiteindelijk negen miljoen euro per jaar structureel extra uitgeven. Kunt u globaal aangeven wat uw plannen zijn met dit bedrag? Wat wilt u daarmee bereiken? Heeft u een of meer meetbare doelstellingen? Gaat u de Eerste Kamer daarin meenemen?

Over de plannen die staan omschreven in de brief 'Meedoen in democratie en samenleving' zal jaarlijks worden gerapporteerd. De eerstvolgende rapportage staat gepland voor de zomer van 2026. Wij zullen een afschrift van de rapportage delen met de Eerste Kamer.

Gaat er ook structureel extra geld naar de gemeenten? Zo nee, waarom is hier niet voor gekozen?

Het betrekken van inwoners bij beleid en uitvoering is een autonome taak van decentrale overheden, die ook al staande praktijk is. Het is dan ook aan decentrale overheden om te bepalen hoeveel capaciteit en middelen zij daarvoor beschikbaar stellen uit de algemene middelen.

De wet versterking participatie op decentraal niveau is aangenomen in de Eerste Kamer. Hoeveel gemeenten hebben inmiddels hun verordening aangepast? Hoeveel keer is er al gebruik gemaakt van het uitdaagrecht? Als er gebruik wordt gemaakt van het uitdaagrecht brengt dat ambtelijke kosten mee voor het wegwijs maken van de initiatiefnemers in de gemeentelijke politiek en de eisen die wettelijk worden gesteld aan de gemeentelijke uitvoering. Bent u bereid hier indien nodig extra geld voor vrij te maken? Graag ontvangen de leden een toelichting.

Met ingang van de wet is er een nulmeting¹ uitgevoerd. Nadat de overgangstermijn van de wet is afgerond zal een 1-meting worden uitgevoerd. Ondertussen houden BZK en VNG vinger aan de pols. Uit een tussentijdse telling van de VNG in oktober dit jaar blijkt dat grofweg 121 gemeenten inmiddels beschikken over een geactualiseerde participatieverordening.

Exacte cijfers over toepassing van het uitdaagrecht zijn op dit moment niet te geven. Het metadossier en de meta-analyse 'Veel gedaan, genoeg te doen' van de Vereniging van Rekenkamers geeft aan dat het uitdaagrecht nog niet vaak ingezet (of onderzocht) lijkt te worden. Het meeste onderzoek is vooralsnog gericht op de vraag hoe dit instrument voor inwoners duidelijker en aantrekkelijker gemaakt kan worden.

Het is aan decentrale overheden om te bepalen hoeveel capaciteit en middelen zij beschikbaar stellen uit de algemene middelen voor het faciliteren van het uitdaagrecht. Samen met de VNG zorgt BZK voor passende ondersteuning bij de implementatie van de wet, en het uitdaagrecht. Bijvoorbeeld met regionale bijeenkomsten met en voor gemeenten, waar lessen en goede voorbeelden gedeeld worden. Daarnaast ondersteunt de VNG individuele gemeenten bij het

¹ [Eindrapport Monitor burgerparticipatie Regioplan | Kennisbank Openbaar Bestuur](#)

voeren van het goede gesprek om te komen tot een op maat gemaakte verordening. Dat is een verordening die past bij de manier waarop gemeenten vorm willen geven aan participatie en aan het uitdaagrecht.

Datum

Onze referentie
2025-0000589130

Is er voor deze wet een UDO gedaan? Zo nee waarom niet?

Er is geen Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden (UDO) gedaan, omdat deze nog niet bestond tijdens het opstellen van de wet. De Wet Versterking participatie is in 2019 in consultatie gegeven en is daarna naar de Raad van State gegaan, die in 2020 advies heeft uitgebracht. De UDO bestaat sinds 2023.

Vragen en opmerkingen van het lid van de fractie van OPNL

Het lid van de OPNL-fractie waardeert uw inzet naar aanleiding van de 'toezegging Right to challenge binnen Raad van Europa bespreken' (T03914). Zo schrijft u in uw brief van 24 juni 2025 dat BZK de wet en het uitdaagrecht onder de aandacht heeft gebracht bij het stuurcomité democratie van de Raad van Europa in oktober 2024. Kunt u aangeven tot welke resultaten het onder de aandacht brengen bij het stuurcomité democratie van de Raad van Europa heeft geleid? Op welke wijze wordt hier door het stuurcomité vervolg aan gegeven?

BZK heeft het Nederlandse uitdaagrecht gepresenteerd binnen het stuurcomité democratie van de Raad van Europa. Het uitdaagrecht is niet als activiteit opgenomen, omdat dit niet aansluit op het abstractieniveau van het gesprek dat op dit moment plaatsvindt bij de Raad van Europa. Het stuurcomité is momenteel bezig met het ontwikkelen van parameters waarin de kernelementen staan die nodig zijn om een democratie in stand te houden en te versterken. Het belang van ruimte voor maatschappelijk initiatief alsook het uitdaagrecht zal hierbij nogmaals door BZK onder de aandacht worden gebracht.

TER INFORMATIE

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2025-0000589219

Datum
9 oktober 2025

Opgesteld door

Samengewerkt met
CZW

Bijlage(n)
1

Aan
Van

MIN BZK
DG OBDR/D&B/DEM

nota

Beantwoording vragen Eerste Kamer n.a.v. de brief
betreffende Meedoen in democratie en samenleving (wet
versterking participatie op decentraal niveau)

Aanleiding

De Eerste Kamerleden van de fracties van de BBB en OPN hebben naar aanleiding van de brief Meedoen in democratie en samenleving (wet versterking participatie op decentraal niveau) vragen gesteld en opmerkingen geplaatst.

Geadviseerd besluit

- Akkoord geven op het ondertekenen van de antwoorden op de Kamervragen
- Akkoord geven op het verzenden van de antwoorden aan de Kamer

Kern

De vragen die gesteld zijn gaan over de brief 'Meedoen in democratie en samenleving' en specifiek over de Wet versterking participatie op decentraal niveau en wat hier voor structurele middelen voor beschikbaar zijn.

De plannen die worden beschreven in de brief 'Meedoen in democratie en samenleving' zijn in uitvoering. Jaarlijks zal hierover worden gerapporteerd aan beide Kamers.

Voor de implementatie van de Wet versterking participatie op decentraal niveau zijn geen structurele middelen beschikbaar. Het betrekken van inwoners bij beleid en uitvoering is namelijk een autonome taak van decentrale overheden, die ook al staande praktijk is. Het is dan ook aan decentrale overheden om te bepalen hoeveel capaciteit en middelen zij daarvoor beschikbaar stellen uit de algemene middelen. Hetzelfde geldt voor het faciliteren van het uitdaagrecht.

Toelichting

De Wet versterking participatie op decentraal niveau is sinds 1 januari 2025 van kracht. De Wet verplicht decentrale overheden een participatieverordening op te stellen. Daarbij geldt een overgangstermijn van twee jaar.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Onze referentie
2025-0000589219

Datum
9 oktober 2025

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	beantwoording vragen commissie EK	